

ЯРОСЛАВ ХАШЕК
ЛЕТОПИС НА ЕДНО
ПОЧТЕНО СЕМЕЙСТВО

Превод от чешки: Светомир Иванчев, Стефан Бошнаков, Василена
Мирчева, 1998

chitanka.info

I.

КАК СЪПРУЗИТЕ КНОБЛОХ СИ ИЗМОЛИХА СИН В СВЕТА ГОРА

Един пролетен ден влакът за Бероун взеше 627 поклонници през тихото поле към прочутото място за поклонение Света гора край Пршибрам. Богородичните песнопения къртяха величаво над долините и глъхнеха сред хребетите на Бърдо, където пастирите по склоновете плющяха с бичовете и се молеха на ангела Господен, докато звуците на малките камбани от близките спретнати селца трогателно и ликуващо даваха знак, че е станало пладне.

Високо над горите по белия небосвод се носеха облаци. По склоновете врещяха кози, а от влака продължаваха да звучат набожни песнопения. Не е възможно да се опише колко възвишено ехтеше куплет след куплет във варовиковите върхове, за да потъне в лесовете, където тук-там малки гъбки подаваха главици сред мъха, сякаш искаха да благодарят Богу за насладата, която изпитват.

Набожните поклонници във влака не ядяха, не пиеха и не пушеха. В първия вагон моми и момци придружаваха статуята на Дева Мария, която наскоро създаденото дамско и девическо сдружение бе тръгнало да освети.

Малката статуя бе прясно боядисана и сияеше великолепно под лъчите на пролетното слънце, които падаха върху позлатената ѝ коронка.

В същия вагон недалеч от статуята на Дева Мария пътуваха и една възрастна госпожа и възрастният ѝ съпруг с побелели коси. Господжата носеше сребърно кръстче на шията си, а господинът набожно местеше зърната на броеницата си.

Тази прекрасна съпружеска двойка бяха господин и госпожа Кноблех, притежатели на бакалница. Те бяха бездетни. Който знае колко печално е да не виждаш около себе си десетина хлапета, би могъл да си представи как се е чувствал господин Кноблех, който при

цялата си мъжественост цели трийсет години не бе успял да стане баща дори на едно отроче. Той, старият воин, свидетел на най-славната епоха на австрийското военно изкуство, нямаше дори син, когото да посвети на държавата.

А представете си празнотата, която изпитваше около себе си бакалката госпожа Кноблохова — тя не успя да я запълни дори след като постави в бакалницата си машина за гладене, край която се събираха домашните прислужнички и се хвалеха една друга колко са добри подарките им.

Нито гладилният валяк, нито оживлението около него можаха да възмездят желанието на набожната бакалка да стане майка.

Често пъти нощем, когато се събуждаха, двамата съпрузи размишляваха за безкрайната милост Божия, която все ги подминаваше.

В бакалията се настани тъгата и дори когато около гладилния валяк се разнасяха целомъдрените песни с весело съдържание, на съпрузите Кноблох целият дюкян им се струваше пуст като дом на покойник. Те вече бяха погребали всички надежди и все пак не се предаваха на отчаянието. Редуваха се в молитвите си към Бога да се смили над тях и да ги дари най-сетне с русокосо момченце, което да възпитат в религиозен дух и... „да дадат на властите“, както завършваше винаги молитвата си господин Кноблох. Това означаваше, че щяха да пожертват момчето на държавата.

И така, докато един ден не ги посети членът на второто доминиканско братство, портиерът Хамачек от Жижков, който водеше процесии до Мария Цел, и спомена, че напролет щял да ходи на Света гора. Това поклонение било само за онези, които желаят да си измолят на Света гора потомци. Освен две моми и двама момци се допускали само бездетни съпрузи.

— Това е специално поклонение, таксата включва освен парите за път и още три жълтици за благотворителни цели.

Сърцата на съпрузите Кноблох затупкаха радостно. Те оставиха племенницата си да се грижи за търговията през следващите два дни и с благочестиви помисли потеглиха към Света гора.

Господин Кноблох през целия път се молеше и след всяка молитва преместваше едно зърно от броеницата.

Като стигнаха в Пршибрам, си купиха за по-сигурно шест восъчни фигурки, изобразяващи дечица.

По пътя към Света гора господин Кноблех даде на един поправяч на счупени грънци монета от шест крайцера.

На Света гора си купиха две груби власеници за по две жълтици парчето, отидоха в хана, определен за нощуване, облякоха си власениците и се молиха до късно през нощта.

На следващата година на съпрузите Кноблех им се намериха шест близнаци. Както знаем, почтените съпрузи си бяха купили шест восъчни фигурки, изобразяващи дечица.

Пет от тях бяха момичета, едното — момче.

II. КАК ШАРЕНАТА КРАВА СЕ ОТЕЛИ

И до ден днешен, ако се отбиете в Щаймауер, ще видите как монасите от тамошния манастир се превиват от смях, докато ви разказват тази история.

Бакалинът Кноблех имал братовчед безбожник, който се препитавал с тухларство. Докато работел в Чехия из тухларните, си плюел на дланите, когато копаел земята, псувал и кълнял така страшно, че на Бог му идело да си запуши ушите. Веднъж го чул един минаващ наблизо полицаи и го арестувал. Друснали на тухларя Томаш Кноблех за богохулствата му шест месеца затвор. Когато научил за това, бакалинът Кноблех много се зарадвал и поръчал света литургия.

Тухларят Томаш Кноблех бил социалист. След като излязъл от затвора, тръгнал да скита и стигнал чак до Щирия. Там работел из градините и пестял, но тъй като не вярвал в Бога, спестените пари не му били от полза. Един ден мълния подпалила къщичката, която си бил построил, и навярно щяла да убие и него, ако не се бил забавил в градчето. Бил казал, че ще се прибере в десет часа, в десет часа паднал гръм, но Томаш се върнал чак в десет и четвърт.

И след тази случка той не се поправил. Продължавал да богохулства и да работи, така че след още пет години успял да спечели достатъчно, за да поправи полуизгорялата си къщичка и да си купи крава. Отглеждал в градината си зарзават, карал го на пазара и по цял ден проклинал всички светии наред.

Било ясно, че небето отново ще му даде знак да престане да живее в грях. Така и станало, след като Кноблех се оженил за една мома от Щирия. Бог си знае работата, затова тя още на третия месец избягала и отишла да живее с един оцетар. Томаш пак не се поправил. Продължавал да псува по цял ден, както и да работи и да се бъхти.

Злословел из околността за светата вяра, само че дяволът го подучвал така да замазва нещата, че нямало за какво да го арестуват.

Както си живеел в грях, изведнъж му хрумнало, че може да се заеме с отглеждане на добитък. Наясно бил, че за да се сдобие с теле, което да отглежда, са нужни две неща: млада крава и бик. В резултат на безсрамната връзка между тези две твари ще може да се появи телето.

Къде обаче да намери бик за разплод? В целия край бик имали единствено отците от манастира в Щаймауер.

Те услужвали с бика на селяните от околните села срещу възнаграждение, след като проверявали дали човекът, който идва за бика, е порядъчен и почтен католик. Ако се оказвал такъв — а в този край, населен от добросърдечни гушави мъжаги, просто нямало как да не е така, — допускали манастирския бик до кравата или юницата на молителя.

Томаш Кноблох имал безочieto един ден да се запъти със своята шарена юница към манастира.

По пътя псувал, че било горещо, а когато заваляло, почнал да ругае, че ще му се развали шапката, и така богохулствал по целия път до манастира.

Щом се появил в манастирския двор, монахът иконом си плюл на петите и хукнал нагоре към манастирската трапезария, защото Томаш бил известен с безбожието си из целия край, дори и в манастира.

Въпросът бил прекалено сериозен и игуменът веднага свикал съвещание в манастирската трапезария, за да решат дали манастирският бик би следвало да се допусне до шарената крава на безбожник и невярващ богохулник. След разгорещени прения църковните отци не се сетили за нищо, което да може да се свърже със случай като този.

Накрая игуменът рекъл:

— Христос е казал: Прощавайте на враговете си! И той да прощава, ама няма да получи бика.

Нещата били от ясни по-ясни. Като се каже на някого „Да ме прощаваш, ама още една бира няма да получиш“, какво по-ясно от това? Ето защо отец Арнолд просто излязъл навън, отишъл при безбожника и му рекъл:

— Греховете ти са големи, нашият бик не е за крави на безбожници, иди си у дома, желанието ти няма да бъде изпълнено.

Безбожникът Томаш за разлика от него не се изразил толкова изискано, а грубо и дори съвсем просташки, тъй че, когато един от монасите попитал отец Арнолд дали Томаш не му е целунал ръка, отецът отговорил, че не само не му целунал ръка, ами и поискал той самият да го целуне по...!

И преподобният заявил:

— Този човек няма да свърши добре, кравата му също!

Томаш си тръгнал страшно ядосан към дома и изправен сам до юницата, замахнал застрашително с дясната си ръка по посока на манастира, та оттогава насам има ревматизъм на дясната ръка.

Когато се върнал у дома, се отбил при Майер, мъж, който, макар и доста набожен, все още другарувал с негодника Томаш.

Той разказал на Майер как в манастира не му провървяло, и го попитал дали не иска да изкара три жълтици.

— Няма нищо непочтено — рекъл му той, — ще отидеш с моята юница в манастира и ще кажеш, че на селянина Файт от Мюрцбург му станало много лошо и че те е помолил да отведеш шарената му крава на манастирския бик. Ето ти три жълтици за теб, ето и за бика. Вземи и тези петдесет крайцера да запалиш една свещ за спасението на грешната ми душа.

Цели три жълтици и на това отгоре грешният Томаш се обръщал към вярата — та кой би пожелал да осуети добрия помисъл на един грешник?

Майер повел юницата към манастира, където на драго сърце му услужили с манастирския бик, понеже Майер бил известен като благочестив човек, селянинът Файт от Мюрцбург — също, а и петдесетте крайцера за спасението на душата на един непознат грешник също не са за изхвърляне.

И така, шарената крава била заплодена и Майер я отвел при Томаш, който лукаво се подсмиввал, защото се радвал, мръсникът, как е измамил манастирския бик и достопочтените отци от манастира.

Докато чакал заплодената крава да се отели, през цялото време кълнял, псувал и ругаел от сутрин до вечер всички светии от календара.

Междувременно Майер се разболял тежко и на смъртния одър се изповядал и си признал публично как бил подвел достопочтените монаси в манастира и манастирския бик.

Веднага след това му олекнало на душата и на третия ден отново бил здрав като бик.

Вестта за греха на Майер стигнала и до манастира и предизвикала ужас там.

Никога преди не се било случвало манастирът да бъде опозорен и да бъде накърнено доброто име на манастирския бик. Игуменът обаче не се отчаял и произнесъл в манастирската трапезария следните мъжествени думи:

— Не забравяйте, че Бог ще му го върне!

Така и станало. Шарената крава на безбожника Томаш родила теле без глава и той бил близо до отчаянието. Това се случило в същия час, когато на бакалина Кноблех му се родил син.

Ето какви чудни поличби стават на този свят, в който и до ден-днешен се превиват от смях достопочтените отци от манастира в Щаймауер, когато разказват как шарената крава на безбожника Томаш родила теле без глава.

III.

КАКВО СЕ СЛУЧИЛО НА НЕДОСТОЙНИЯ БРАТОВЧЕД НА ПОЧТЕНИЯ ГОСПОДИН КНОБЛОХ ПО ПЪТЯ ОТ ЩИРИЯ ЗА ПРАГА

Нека тази глава бъде за поука на всички свободомислещи. Нека им служи като предупреждение никога да не се спречкват с лица от духовническото съсловие, защото от тази история се вижда как Бог посрамва безбожниците при подобни случаи.

С разхайтения братовчед на господин Кноблех се запознахме още в предишната глава и положително всички са се зарадвали, след като са разбрали, че му се е родило теле без глава.

От яд той продал цялото си имущество и си наумил да отиде в Прага, където имал намерение зложелателно да се натрапи на своя съвършено почтен братовчед, бакалина Кноблех от Жижков.

Читателят вече е научил, че този низък човек богохулствал от сутрин до вечер, и затова едва ли ще бъде изненада за някого, че когато се събудил сутринта във влака преди Виена, той не възхвалил Бога, въпреки че прелестната утрин се усмихвала на пътниците.

Освен това не забравяйте, че денят бил петък, а той носел от ресторанта на гарата голям къс свинско печено и лакомо го залапал, дори предложил една тлъста мръвка на достойната монахиня в купето:

— Вземете си това чудесно месце, заповядайте, вижте какви апетитни сланинки има по него, петъчният ден е най-големият празник за мен!

В Пардубице при тях седнали още двама пътници, които много се забавлявали с монахинята:

— Гледай какъв зевзек, а тя даже не се сеща какво да му отговори!

А недостойният братовчед на господин Кноблех не признавал Господа, говорел грешни работи чак от Прага и си мислел: „Мълчи си,

страхува се, че каквото и да ми каже, хубавичко ще я затапя.“

И той не престанал да ѝ досажда през целия път за голямо развлечение на останалите двама пътници, а когато дошло време да слизат на гарата в Прага, доблестната монахиня извадила от чантата си табелка, подала я на тримата проклетници и те посрамени прочели: „Глухоняма съм“, а от другата страна същото на немски: „Ich bin taubstumm.“

Ето как църквата победи жалкия безбожник.

IV.

КАК АРХИЕПИСКОПЪТ НАСМАЛКО НЕ СТАНА КРЪСТНИК НА МАЛКИЯ ФРАНТИШЕК

У Кноблехови се готвеше кръщение на единствения малък езичник, който надживя петте си сестри, които погинаха за двайсет и четири часа както пиленцата на токачката, когато духне студен вятър. Остана жив само този дребосък със сплескана глава, дължаща се на намесата на госпожа Холфел, бабата, която помагаше при раждането, за да бъде продължен родът Кноблех.

Лекарят, който прегледа бебето, каза, че по всяка вероятност ще остане слабосилно, но ще оцелее.

Така че господин Кноблех потърси кръстник, извънредно горд от бащинството си.

Преди всичко, рече си той, кръстник на детето трябва да стане някой голям човек.

Клисарят Тихачек го посъветва да помоли пражкия архиепископ да кръсти детето му. Бакалинът Кноблех си облече черен костюм, изповяда се, причести се и се запъти важно и достойно към Храдчани. По пътя се отби в кръчмата „При рицарите на Светия кръст“, където го чакаше клисарят Тихачек, и двамата потеглиха в тихия есенен предобед през Карловия мост.

Изпиха набързо още по една чаша в „Глаубиц“ и както си вървяха по улица „Острухова“, клисарят Тихачек се разприказва за това, колко му трябвали пет жълтици. Той успя да ги вземе на заем от господин Кноблех, преди да стигнат до Храдчани. Малко след това вече се намираха пред двореца на архиепископа и влязоха. Господин Кноблех целуна ръка на облечения в смешни старовремски дрехи вратар, а клисарят Тихачек се изгуби някъде.

Господин Кноблех остана насаме със строгия вратар.

— Ваша милост — попита той, — бих ли могъл да говоря с негово високопреосвещенство господин архиепископа, княз на чешката земя?

Вратарят мълчаливо поклати глава. Татко Кноблех го обливаха една след друга горещи и студени вълни.

— Любезни господине — занарежда жалостно той, — идвам във връзка с кръщенето, най-учтиво ви моля.

Вратарят още веднъж поклати мълчаливо глава.

— Коленопреклонно ви моля, ваше благородие, идвам заради кръщенето, нека князът на чешката земя, достопочтеният архиепископ и негово високопреосвещенство има добрината да прояви милост към един малък езичник.

В пасажа се появиха четирима от дворцовите слуги и се заслушаха.

— Ще загине клетият езичник, дълбокоуважаеми господине — казваше възбуден господин Кноблех, — ще му се разтреперят крачетата и фъррр! — душата му ще отплува в геената огнена, дете, ваша милост, ще плува, ще плува, без да му се вижда краят, не е кръстено сиромашкото!

Отзад слугите започнаха да си шепнат, че тоя нещастник сигурно се е побъркал. Вратарят се беше изправил пред господин Кноблех с цялото си ужасно великолепие. Палячовската му ливрея сияеше в пасажа на двореца.

Господин Кноблех усещаше, че се е доближил до царството небесно, че стои на свещена земя, и мозъкът му трескаво подбираше подходящите изрази:

— Сърцето ви ще се размекне, ваша милост, само да знаехте какво чудо стана. Небето и майката Божия си казаха думата, уважаеми. Нито едно земно същество не е достойно да кръсти един езичник освен негово високопреосвещенство, достопочтеният господин архиепископ и княз на чешката земя.

— Миришете на бъчва — отбеляза строго вратарят, — не ми досаждайте или ще повикам да ви арестуват!

Отчаяният господин Кноблех падна на колене и се разрида:

— Най-учтиво ви моля, ваше благородие, дошъл съм заради кръщенето, нека благоволи князът на чешката земя, достопочтеният

архиепископ и негово високопреосвещенство да се смили над езичника!

Вдигнаха го и го изведоха навън. Вратарят каза нещо на войника, който пристъпваше напред-назад с отмерени крачки и охраняваше входа, и той викна на господин Кноблех да си върви по пътя и да не досажда.

Клетникът седна съкрушен на най-близката пейка на Лоретанския площад.

Наоколо цареше тишина. Статуите около входа на кралския дворец, манастирът на барнабитките — всичко гледаше строго и величествено към него. После се чу тракане на колела и се зададе една закрыта карета.

Господин Кноблех разпозна каляската на архиепископа, скочи и хукна в бесен тръс подир колата, която влезе през портите на двореца, с няколко скока се озова с нея вътре и се изпречи пред вратичката.

Вратарят го хвана за яката, а от колата полека слезе мъж, облечен с ливрея, някакъв камердинер, който викна на бързация да го посрещне дворцов прислужник:

— Sie, Karl, holen Sie die Aprikosen.^[1]

И наистина в каляската имаше кошница с прекрасни кайсии, за които бяха ходили до града, защото негово високопреосвещенство извънредно много ги обичаше.

Докато разтоварваха кайсиите, двама от лакеите държаха господина Кноблех, който се опитваше да се измъкне и крещеше задъхан:

— За Бога, умолявам ви, трябва да разговарям с негово високопреосвещенство, достопочтения архиепископ и княз на чешката земя, да кръсти езичника, най-смирено ви моля.

Той така се блещеше, че слугите го стискаха още по-яко, а един от тях му каза:

— Не се ходи така при негово високопреосвещенство.

После дойдоха двама стражари, хванаха господина Кноблех за рамото и го поведоха, придружени от един дворцов лакей, към храдчанския полицейски участък. След тях вървяха рояк деца и няколко бабички от онези, които винаги се мотаят из Храдчани, и когато господин Кноблех изчезна зад остъклената врата на участъка, едната бабка изврещя:

— Май искал да убие господин архиепископа!

Подложиха господин Кноблех на подробен разпит.

Той говори надълго и нашироко за Светото кръщение, за езичниците, за себе си, за господин архиепископа. Обясни им колко много желаел господин архиепископът да стане кръстник на сина му.

Обадиха се в полицейския участък в Жижков, за да се провери в жилището на господин Кноблех дали показанията му са верни. През това време господин Кноблех седеше на една пейка и слушаше разказа на лакея за това, че господин Кноблех се държал като луд.

След три часа се получи съобщение, че задържаният бил тръгнал сутринта към Храдчани, за да помоли архиепископа да стане кръстник на детенцето му.

Освободиха господин Кноблех и го посъветваха при такива случаи да се обръща за съдействие към консисторията.

Представете си учудването на сериозния вратар в двореца на архиепископа, когато след седем-осем минути отново видя господин Кноблех, който учтиво се обърна към него с въпроса:

— Извинете, ваша милост, къде се намира многоуважаемата консистория?

На другия ден господин Кноблех подаде писмено заявление до консисторията. Молбата му беше отхвърлена на основание отпътуването на господин архиепископа за околностите на Кладно.

Кръстник на пеленачето стана клисарят Франтишек Тиханек, който дари на кръщелника си онези пет жълтици, които беше взел на заем от баща му, когато го водеше при господин архиепископа в Храдчани.

Ето как все пак представител на духовенството стана кръстник на малкия Франтишек.

[1] Карл, приберете кайсиите (нем.). ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.